

ПРОСЬВІТНИЙ ЛИСТОК

Видає Пресова секція С. В. У. з полонених Українців табору Вецляр.

Виходить 1. і 15. н. ст. кожного місяця.

Ціна одного примірника 5 фен.

Вецляр, дня 1 цвітня 1916 р.

Заколот в Росії.

Ми „отечеству“ кров і жите—воно нашим дітям—дулю.

З першого-ж дня, як скликано Думу, між послами й правительством повстала завзята боротьба. Не тільки поступовий бльок та радикали, а навіть праві депутати замість того, щоб одобрювати політику уряду, гостро критикують її. Дума добиваєть ся поділу влади між правительством і народом та воно ні за яку ціну не хоче її випустити з своїх рук. А як зачали обміркувати в Думі справу *помочи родинам погибших у війні салдатів*, заступник міністерства фінансів Кузьмінський виголосив від імени правительства таку заяву: „Правительство не може ніяк заопікути ся родинами погибших. Се коштує занадто багато грошей. Правительство мало що обходить положення родин салдатів. Діти погибших не мають ніякого права домагатися від правительства підмоги. Се є ділом приватної добродійности“. От тобі на! батьки погинули за „отечество“, а діти—йдіть у старці!

Так от як віддячує правительство своєму народові за ті нечислимі жертви, які він марно положив на полі битви, обороняючи перед зовнішнім ворогом своє „отчество“!

Край порога тривога, коло вікон залюга!

Тим часом між населенем з кожним днем росте роздражнення й незадоволення. А правительство побільшує жандармерію й поліцію, щоб чиновництву й тим павукам, які, живуть з кривавиці народу, складають маєтки, щоб можна було за помічю оружної сили заповнити собі й дальшу злочинну діяльність. І тепер, коли стало ясным, що Дума відкине роспись державних видатків, чорносотенні круки вже розпочали агітацію за розігнання Думи. А правительственні круги захожують ся коло організації в Петербурзі істино-русских демонстрацій, щоб підготовити ґрунт до

розігнання Думи і таким чином вину за всі невдачі знову-ж таки звалити на народ.

За онуку збили бучу!

Отаке-то дієть ся в Думі. Тепер же погляньмо, що дієть ся поза Думою. „Русскія Ведомості“ подають звістку про заговор, який підготував міністр внутрішніх справ, Хвостов проти ясновидячого прозорливця монаха—мужика—прибічника й любимця царевого—Распутіна. Останнього часу Хвостов напирив на тайного агента Ржевського, котрий за посередництвом монаха Іліодора знайшов у Петербурзі п'ятьох розбійників і взяв на себе обовязок виконати замах на Распутіна і за це дістав письмєнну обіцянку Хвостова з чеком на 60,000 р. Ця справа виїшла на сьвіт Божий, бо коханка Ржевського у гніві виявила той захід тайному агентові охрани, Сімоновичеві, котрий предостеріг Распутіна одною з найвисшого сословія дамою і Распутін любимець дам—утік і счинив шум в цілій Росії.

Лист і чек Хвостова знайшли у Ржевського і він признав ся, що мав убити ще й пньшу *високоставлену* особу, а мимо того Ржевського пущено на волю, а Сімоновича, проти волі міністра-президента Штірмера, заслано на Сибір.

Лихо приключки шукає.

17 Лютня у Путилівському орудійному заводі вибухла забастовка робітників. Тоді Петербурзький градоначальник частину тих робітників, що брали участь у забастовці, вислав на фронт, а пньших силою заставив працювати над виробленем оружя. Крім того наказав 6 відділів заводу закрити. За мотиви до страйку робітники поставили свої вимоги випустити на волю увязнених товаришів, підвищення платні на 75% та відкриття закритих відділів. В відповідь на се виїшов указ замкнути весь Путилівський завод, а 300 робочих заарештовано.

Робітники відповіли на се демонстрацією, та

забили пійманих поміж себе 8 провокаторів, правительственних агентів. Ув'язненим робітникам загрожує кара на смерть. Завод і на далі залишено замкненим, і 20.000 робітників zostались без роботи, а значить і без засобів до життя. Правительство вважає всіх робітників за зрадників держави.

Не дмухай проти вітру!

Воєнний міністр Поліванов сказав на великі шкоди од замкнення Путилівського заводу, бо армія, каже, зостанеться без нових гармат і озброєння. Він каже, що той страйк робітничий є напад на тил армії і повстав він не з економічних, а політичних мотивів.

Та й цей міністр має незабаром уступити зі свого посту. Його попередника Сухомлінова поставили перед суд за непорядки в інтенданстві, а сей мав би уступити за непорозуміння між ним, Полівановим, і царем, бо він, бачите, стояв за те, що пора б уже й мир заключити, та це не сподобалося цареві і після того становивського його дуже захиталося. А з Копенгагену доносять, що в Росії з дня на день сподіваються увільнення міністрів в зв'язку з великим народним повстанням. Протести проти Сухомлінова і Хвостова, скандал з Распутіном охвачують, що раз ширші круги.

З тої муки не буде хліба.

Росія вперла ся конче своє переперти по трунах своїх людей і добити ся, чого задумала. Але ж не удасть ся.—Жертви в Росії у теперішній весняній офензиві виносять 140,000 вбитих. Та ці невинні жертви мало обходять російське правительство. В 1914 році йому захотілось мужицькими трупами зарівняти карпатські гори і треба признати ся, воно з умінням це здійснило. В 1915 році воно засіяло трупом наших братів площу в 15—20 верстов навкруги Перемишля, а тепер вже на рівному полі кладуть гори нашого бідного селянина, заспокоюючи його тим російським щастем, що він на тім світі матиме в нагороду за вірну службу „царю й отечеству“, а діти його,—висплавляють витягати руку—на жебри! Але чогось ті, що обіцяють нам небесний рай, самі не дуже-то кваплять ся до нього, мабуть вони його тут знайшли свій рай—щастя на народньому нещасті.

С. К.

О С Е Л.

(Байка.)

Чи на Дніпрі, чи на Дунаю,
(От сього й сам я вже не знаю)
Осла на порохід тягнули.
Осел—я думаю, ви чули—

Упертий

До смерті.

Разів сім — вісім довелось
Змазнуть бичем його по спині,
Ну, так, чи сяк, а удалось
Таки втягнуть до половини;
Та тут він спли всі зібрав,
Обперся копитами й став...
Не помагають вже й бичі,
Хоть „калавур“ над ним кричи!
Довгенько мали з ним мороку,
„А наш осел вперед—ні кроку...
Ну що тут діяти? Аж ось
Один догадливий матрос
Дає товаришам пораду:
А ну, заходьте—каже—ззаду
Й тягніть упертого за хвіст!..
Побачите, що вам на злість
„Отся упертая проява
На парохід попреть ся жваво!..
І щож? як тільки це зробили,
Осел вперед потяг з усеї сили.

Переклав з російського.
Ку-ку-рі-ку.

ПРОФ. ДР. ПАВЛО РОРБАХ.*)

Через Україну, 1897

Вже два дні і три ночі йде поїзд. Наддонецькі углеві заводи лежать поза нами, спліт довгого моста над Доном біля Ростова вже прошибнув, а тут Україна, все ще Україна. Коли князі зі старого варяжського роду спорили о київську землю, падали ся тут стада коней диких гунських племен; коли Московщина вже була велика, то тут ще володів хан кримських Татарів.

Як-же Росія стала підбивати кавказькі племена, дійшла селянська колонізація аж до гір. Селяне тут по найбільше Українці, а коли лучають ся інші, то вони стають Українцями! Тут дружать ся також різні народности між собою; на корінній українській землі діється ся се між Українцями а Москалями дуже рідко. Українська дівчина не пристає з „Москалем;“ він не вміє її пісні співати, не знає пійти з нею в танок, вона його не хоче.

*) Славний німецький історик Павло Рорбах видав свіжжу книжку „Weltpolitisches Wanderbuch“, (книга світової політики) де знаходиться уступ „Росія“, який подаєм нашим читачам в переводі. В сім уступі маєм такі речі: Через Україну 1897. Москва 1908. Петербург 1909 р.

Опріч сего про українську справу пишуть саме тепер Кляйнов, Кесслер, Др. Стюбе, Нольде, Келер, Кіски і иньш.

Колиб нині хто прийшов на Україну, розвинув над Чернигівщиною і Катеринославщиною прапор Мазепи і кликнув: „Проч з Московщиною!..“ Цікаво, чи пішлиб за ним?! Учителі по селах і містах, нищі урядники, що не походять десь з далекої Росії, студенти, декільки купців та більших земельних власників, молодіж—вони всі послухалиб, згадалиб великого гетьмана Богдана Хмельницького, Батурин, прегарний осідок виборного князя України, що його знищив Меншиков по приказу Петра. Їх всіх одушевивби прапор України. Але селянин питає:

Чи мені приїде ця земля, що належить тепер до польського та російського пана?

Правобіч Дніпра власники великої земельної посілості—Поляки, лівобіч—Москалі, або українські шляхтичі, що вирекли ся української мови та вступили в ряди генералів та слуг на царськiм дворі. Український селянин ненавидить їх всіх однаково. При касованню кріпацтва за царя Александра не дали йому досить землі, бо хотіли, щоб він далі працював на панській землі. За п'ятьдесят літ село збільшило ся, нарід помножив ся, але край не дасть ся розтягнути, а земля не ліпшає від лихої управи. „Дідич нам чужий, він не вживає нашої мови, не мешкає поміж нами, він сидить собі в місті, його управитель—Німець, не вміє з нами жити, він ставить нам високі ціни за віднаєм, бо знає, що нам землі треба. По селах не повинно бути панів, лиш селяне, село то наша спадщина; хто прожене панів і нам дасть землю, за тим ми й підемо.“

І колиб висловлювати ся політично, то се треба назвати українським питанням. Західно-Європеєць, що хоче тут будувати електричну залізницю або заключити торговельну умову що до закупу збіжа, може переїхати ся зі сходу на захід і з півночі на полудень крізь цілу Україну та бути тої думки, що то все Московщина так, як Смоленськ або Москва. Чому-ж мавби инакше думати?! Про Україну не поучував його вчитель географії ані часопись, яку він читає. не згадувала про неї?! Росія є Росією а східні окраїни можна собі дарувати, бо яка ціль в тім, щоб ними займатися!

Так думають в Німеччині навіть ті, що вірять в свою знайомість Росії.

Дуже второпні люде кажуть мудрецо Україна не може стати самостійною, бо вона має лиш селян, що говорять по українськи, а крім сього ще хіба де кількох агітаторів. А чим були Болгари, як освободили ся від турецького пановання? Були також селяньським народом, у якого на тисячку ледве оден був письменний, було у них декількох попів, що також не багато більше вміли, кількох академичних агітаторів і з який тузин опришків, що по турецьки вміли бити ся з Турками. Опісля дістав сей нарід європейського князя, школи, фінанси, професорів, банкирів, генералів, міністрів, а всі вони походили зі свого народа; тепер має він вже гідне місце серед сусідів і може повеличатися між братами.

Так звані „второпні“ люде мають всі одну спільну прикмету, вони вміють видавати осуд о відношеннях на землі і на небі, але не узглядняють істотності історії, а коли оден з них надрукував таке, що він мовляв, докладно обдумав, то всі немовби молитву за ним повторяють раді, що самі не потребують над сею справою застановляти ся.

Стация Новоросійск! Хвилі Чорного моря вдаряють о греблю пристані; курить ся з комина парохода. Вкінці прийшов край довгій дорозі залізницею. Ще одну ніч і день колибаємо ся на давнім Понтусі. Остаточно прибуваю до Батум, де Язон завіз золоте руно, а де тепер Москалі будують проводи, якими має спливати нафта з Баку до збірників у пристані. Там кінчить ся Росія не в політичнім, а в національнім значінню.

По тамтiм боці Кавказу вже инший світ—там поселились Грузини, Вірмени, Татари, Перзи, Курди. Там володіє Росія, але там не слідно російського життя. Між Кавказом, а Московщиною лежить Україна. Коли українському народови вернуть волю, за яку він бореть ся з Москвою, то й Кавказ не остане при Москві, лиш припаде Україні. Нафтові джерела над каспійським морем і залізна руда в лоні гір вчинять українську землю з її чорноземом і з засобами над Донцем найбогатшою околицею в Європі. Тоді празнувати-мє стара Русь своє відродженне, Русь Володимира і Ярослава Мудрого, що спочиває в Софійськiм соборі в Києві, Русь, яка о цілої пів тисячки літ старша від великого князівства московського і яка не має нічого спільного з татарським походженням.

Коли Росія ще п'ятьдесят літ остане в спокою, тоді може бути, що українське питання зійде зі сцени, хоч українські патріоти стараються його піддержати. Коли однак прийде для Росії рішачий день, а наші рішачі круги щасливим случаем будуть на стілько орентувати ся в справах, що потрафлять влучно розв'язати українське питання, то тоді так тоді Росія буде розбита. **Хто має Київ, той перемаже Росію!**

Українцям.

Збирайтесь юрбою ви всі, земляки,
І раду ведіть між собою:
Що були ви вільні колись козаки
І гетьман ваш був з булавою.

Колісь була муза у вас чарівна,
Далеко її було чути—
Хто чув, як заграла у неї струна,
Не міг він її вже забути!

А ми свою музу забули уже,
Ніхто її з нас не згадає;
Лиш вітер її струни колісь коліхне,
То гірко вона зарідає!

Лежить наша ліра, розбита давно
І ржа її струни з'їдає—
А ми по всім світі блукаєм в одно
І місяця ніхто з нас не має.

Вецлар 9-го Марця 1916 року.
Ж. Ш.

В неволі.

Як згадаю своє життя,
Що прожив чверть віка.
А щож я знав у сі літа?
Скитався як каліка.

Як згадаю, та, заплачу
В байраку в куточку,
Жию, жию, і не бачу
Ясного деньочку.

Зів'яло вже, серце, зів'яла душа,
І розум вже мій помутився—
Несчасная доле, несчасна моя,
На щож я на світ народився?

Герлиць 5-го лютого 1915 року.
Ж. Ш.

Гісторичний календарь.

Оттак і ви прочитайте,
Щоб несонним спились
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли
Й за що розпинали?..

Шевченко.

13 Марта 1672 року.

В ночі впали до спальні гетьмана лівобічної України, Деяна Многогрішного в Батурині, схватили його у сні, уста заткали й винесли на

сани, накрили шкурою, закували і відправили у Москву під караулом стрільців московських. Причини не було жадної до обвинувачення гетьмана, лише те, що він бажав своєму народові добра, і він з цим не таївся і при кожній нагоді він про це дбав і не раз укоряв москоське правительство за Андрусівську згоду.

Тая Андрусівська згода 1667 року між Москвою, а Польщею роздерла Україну між двох тих панів на дві половини. Воювали вони з собою від Періяславської угоди за Україну, аж ось помирилися собі на здоровля, а нам на безголовля. Польські пани зїхалися з московськими боярами в селі Андрусові, а наших послів на раду не допустили і про нас, як про скот безсловесний розсудили без нас і зложили умови чисто на нашу погибель! „Ляхи і Москвичі—як писав Москалям Дорошенко—звикли вважати нас наче нерозумний товар: самі собі, без нас порадилися, які міста собі лишити, а забули, що ті міста вони здобули не своєю силою, а Божою допомогою та нашою хоробрістю і кров'ю. Ми, хоч і вівиці, та не безсловесні! Ви нас на двоє розірвали і вмовили собі, що обидва державці (Польща і Москва) нас смиряти муть, се значить „викоріювати муть нас!“ 13 січня 1667 р. оба сусіди Славяни-братя підписали таке, що Україну роздирають на дві часті: Правобереже Дніпра бере Польща, Лівобереже Москва, а Київ за два літа має вернути назад до Польщі на віки вічні. І ти, Україно, слухай двох панів і мовчи та потакуй!

Демян Многогрішний гетман лівобережної України
1669—1672 р.

Проти тої згоди подали собі руку оба гетьмани наші, правобережний Петро Дорошенко і лівобережний Демян Многогрішний, думаючи утвердити Україну під одною булавою подружжям своїх дітний.

Правобічний Гетьман Дорошенко, уже висво-

бодив ся з під польського гнету і чекав нагоди зробити те і з Москвою зачав умовляти ся про се з Демяном Многогрішним. Але його пильнувала московська сторожа стрільців з Неєловом на чолі в Батурні. Він то зробив донос у Москву: „Страшенна небезпека, Черкаси хотять сами у себе бути хазяїнами“.

Узнавши про цю „небезпеку“ царь батюшка прислав свого посла Танеева у гетьманську столицю „розузнать.“ Приїхав посол від царя, гетьман зібрав раду і прилюдно об'явив послови Таняєву так:

„Царь нас шаблею не брав, ми своєю охотою піддали ся через те, що у нас з вами одна віра. А як що Київ і інші українські городи він хоче віддати Польщі, то ми шукати мемо собі іншого государя на всі неправди. Те продаєте, чого в руках не маєте і не будете мати. Ми козаки не продані, не куплені; коли Ляхи підуть на Дорошенка за ваші гроші його усмирити, Київ нам забрати, ми, козаки получим ся з хоч би й султаном, з Татарами і хоч усі помрем а України Польщі не дамо. Достанеться ляхам, достанеться й Москві за всі наші кривди!..“

Московський піддячий напудив ся як вовк у ямі і тільки скрива поглядав і зблід. А став щось мимрити, крутити, а гетьман як закричав: „Мовчи, неправда! Москва лукавства вчиться у Ляхів! Ще раз як прийдеш тут до мене з неправдою, то будеш в Криму! Війся і к бісу!“ Блїдий піддячий вийшов і став на раду з Неєловом начальником стрільців і там прийшли ті полковники, що за царські соболі Матір продавали.

Вони не любили гетьмана, бо він був з селянського роду, а друге, він був безоглядний за найменші упущення по службі—карав, не звертаючи уваги, що вони шляхетського роду, а частенько, то й зовсім з посади проганяв, і через те та не задоволена старшина далась Москві підбурити проти чесного гетьмана, ще в надїях заслужити ласки від московського самодержавця.

На тайній радї Москвичі намовили їх зловити в ночі гетьмана самим, аби народ не знав, що се є рука Москви. Так напали на гетьмана, як він спав, схопили, закували у кайдани і зараз відправили у Москву; за ним арестували і його родичів і приятелів, і всіх їх одвела в Москву московська сторожа.

14 квітня (апріля) 1672 року,

Демяня Многогрішного вели в Москві катувати, та дошитувати, що він мав з Дорошенком проти Москви; він був старий немічний, а про те брали його на тортури (питку) аж три рази і били різками і канчуками кількадесять рязів до крові та натягали його на дерев'яній кобилі, аж кости хрумтіли,—іотім так катували його сина і брата Василя і приятеля Матвія Гвинтовку, та генерального осаула Павла Грибовича, але не найшли ніякого ніякої вини. І думаєте пустили їх на волю?!

Гетьмана Многогрішного ведуть на муки в Москві

28 травня (мая) т. р. гетьмана і брата його Василя, виведено на майдан щоб скарати на смерть, але царь безневинного „помилував“ як царь: і присудив їх всіх на Сибір із безневинними семьями. Там вони мусїли мучитись в холодї і голодї і жили прошенням хлібом до смерти, так як їх маєтки пограбували по указу його Величества царські бояри.

А за що? вони карались на Сибірі— За правду нашу, якої не любить ні цар ні його бояри. Цар торгував Україною з Ляхами за польську корону, бояри за нашу кров і маєтки.

Так воно дієть ся донинїшнього дня.

А 26 березня (марця) 1709 року

Запорожці перейшли на сторону гетьмана Івана Мазепи, який зробив союз із королем шведським Карлом XII, аби спільними силами визволити Україну з під московської неволі.

Хто нашої історії не читав, то можливо що й не зна, хто були Запорожці на Україні.

Ці люди були великі патріоти свого рідного краю, з демократичним правлінням, і з самостійними думками про волю і жадної сваволі якого небудь старшини, князя чи царя не теріли, а коли що випадало на їх долю—обміркували спільно, а старшину уважали за своїх досвідчених товаришів, а не так, як се робить ся у московській армії. Тут салдат стоїть від офіцера на недосягаемому промежутку і борони Боже, з „Його благородно-

дієм" вступити в звичайну балачку, а знає оці два слівця „так тошно“ і „ні как нет,“ більш не вільно, „уостав“ не велить, „разсасулівать“.

Тому царь дивив ся на Січ як на щось не потрібне їй пикчемне, бо ж вони не признавали його „как“ та „тошно“ а проводили свої старі звичаї, де усякий був рівний кождому і кождий займав голос в усякім ділі.

12 марця 1709 року

у суботу на Запорожі ударили в бубни, а скрізь на віщовому місту почали гукати окличники: у раду! в раду! в раду! Усі Запорожці заметушились і стяглись туди, де бито в бубни. Почали раду. Прочитали довге посланіє Мазепи. У посланію викладало ся про різні тягла, що Україна терпіла від московського ярма. Мазена писав: Сам я чув, як цар казав: Треба викоринити сих злодіїв і поганців Запорожців! Нині король шведський, сильно дужий, розбив трьох царів, до нас повернув ся та питає: чи хочете з України скинути московське ярмо і стати вільним щасливим народом? І я, гетьман Мазена, уважаю слушним за ним стати, а ви що, братя Запорожці! чи підете за Мазеною? Ще їй не вислухали листа Запорожці, як блиснуло 15000 шаблук на сонці і всі в один голос закричали: За Мазеною, за Мазеною!—Бить ся! не мирить ся! хоч до смерті бить ся!

Щож їх заставило йти за Мазеною? Таж він для їх був не любий аристократ!? А то заставила їх гаряча любов до рідного краю, а для цього дарують йому про гріхи проти Запорожа та з ним стають до діла, сднає одна висока мета (ціль), до якої стремів ся наш незабутній гетьман Мазена для добра України.

Іван Мазена, гетьман всеї України 1687—1709 р.

26 березня (марця) 1909

прибув у Будища (м. у. Зеньківському повіту)

сам Кошовий *Кость Гордієнко* із товариством. Мазена вислав до їх для почесної стрічи двох полковників з 2,000 козаків, котрі привели їх у Диканьку. Мазена стрів їх у Кочубейовому будинку. Увійшовши в хату, Гордієнко уклонив ся Гетьманові, а бунчужний на знак пошани схилив перед ним отаманський бунчук (знамя). Після того Гордієнко промовив: „Ми, військо Запорожське Низове, дякуємо Милости Вашій за те, що ви, як і подобало найшашому ватажкові українському, взяли близку до серця долю нашої країни і взяли ся визволити із московської неволі. Ми певні, що тільки ради сього, а не власної користі наважили ся пристати уо шведського короля.

Ми вірно хочемо допомогати вам, ми в купі з Вами будем жертвувати і кровю і життям своїм, із всім будемо корити ся вам, аби дістати бажаної мети. Молимо Вашу Милость понести на собі той тягар, а ми як зможемо, так допомагати мемо Вам! Перед Богом готові заприсягти на вірність і покірливість Вашій Милости, але бажаємо, що і Ваша Вельможність заприсягне працювати у згоді з нами, домогати нам спасти вітчизну, нашу Україну!

Так промовив Кошовий, а при йому були й Запорожці (товариство), бо вони твердо додержували тих звичаїв, щоб за військо ніхто і нігде не говорив як од усього Товариства і при самому товаристві. Мазена відповів:—„Дякую вам, Запорожці, що ви вірите мені. Славлю ваше бажання добра рідному красві. Коли я згодив ся зі шведським Королем, то не ради якої вигоди за-для себе, а з любові до рідної країни. У мене нема ані жінки, ні дітей, і яб міг пійти собі куди-небудь, та спокійно доживать свого віку. Але керуючи стільки часу Україною щиро, скільки було моєї снаги та кебети, я не можу, забувши їй честь і щире любов до нашої землі України, скласти руки і покинути наш край на волю гнобителя“.

Мені добре відомо, що царь намірив ся усіх нас перегнати в иньший край, а вас, Запорожці, усіх повернути в драгуни і життя ваші поруйнувати до решти. Як би царський намір вдав ся, усіх би вас повязано, заковано і заслано у Сибір. Я уважав своїм обовязком вдати ся до шведського короля й надію ся, що Бог допоможе нам скинути з себе докірливе московське ярмо! Нумо, братя Запорожці за одно! Я заприсягну Вам, а ви теж заприсягніте і мені, заприсягніте мені на непопорушну вірність і дружбу у бою за волю України!“

Тут гетьман добув шаблю і підняв її в гору до сонця. А за ним підняло ся 15,000 шаблук і присягали всі геть що до одного стати за Мазеною до бою за волю України, а в очах Мазепи і Гордієнка зясніли сльози.

Зеднали ся два сьвіти: аристократ Іван Мазена з городовим козацтвом і демократ Кость Гордієнко з низивим Запорожем, де усяк був собі рівен—зедняли ся одностайне стати за волю України і злучити ся зі Шведами. Шведи були нам чужі вірою і мовою—але тим, що були на наших воро-

гів Польщу і Москву, тим були приятелями України.

Бо що із того, що Великорусси і Поляки наші брати Славяни, коли прочитаємо нашу історію, так побачимо:

Хто давив нас аж п'ятьсот літ?
Хто спалював живцем нас на кострі?
Хто слав нас тисячами на Сибір?
Хто розривав на двоє Україну!?
Славяни, чи Германи? Польща і Москва!

Нині цілий культурний світ бажає, щоб була Україна для Українців, лиш одна Польща і Москва подали собі руки—і цілий світ перевертають до гори ногами брехнею, щоб Україні не було, бо тоді польські і московські пани мусіли б попустити народові землю.

Та хоч не хоч—Україна буде, мусить бути, бо в 20 століттю кожний нарід дбає про власне „я“ і хоч нашу інтелегенцію засилають до Сибіру і тюрми, так як 200 літ тому назад, набивають; хоч Поляки захоплюють опустілі наші землі для себе і заводять свої школи і костьольні на нашій землі, то тим вони українського руху на зупиняють, а скорше маса освідомить ся, та й піде по правдивій дорозі, бо як осудять люде, так і буде, а хто є вітер, тому платять димом.

Що ж торкаєть ся земляків, які усердно пособляють катувати свою Матір, як ті незрячі старшини, що Многогрішного видали на муки, то скажем їм словами Шевченка:

І без царя, вас біснуватих,
Розтнуть, розірвуть, розінуть,
А кровю вашою, собаки,
Собак напоят!...

С. Журба.

Хрест на могилі Костя Гордієнка, отамана Запорозької Січі, недалеко Олешок, коло с. Кам'янки.

Св'ято Тараса у нашім таборі.

В неділю рано о 10 годині (26 марта) відбуло ся Академічне Св'ято в честь Тараса Григоровича Шевченка. Св'ято відкрив промовою Голова Просв'ітного Відділу, в котрі зазначив великий вплив Шевченка на відроджене нашої нації, нашого народу. По вступній промові, делегати від всіх таборових організацій і товариств відчитали і зложили своїх дванайцять адрес. Св'ято закінчилось „Заповітом“ і гимном „Ще не вмерла“. Св'ято пройшло з сильним захопленням і зворушенням слухачів. Глибоко запало в душу і надовго застане пам'яткою для нас... обездолених. Заходом музичного т-ва ім. М. Лисенка вечером відбув

другий Великий Шевченківський Концерт в сім місяці.

В програму входили: спів, музика, деклямації і живі картини. Треба замітити, що спів значно покращав від першого концерту. Пісні „Дівчина і рута“ „Ой не гаразд запорожці“ „Ой бре море, бре“ проспівали гарно.

Нове на нашій сцені—сольові виступи, пройшли дуже красно. Що до музики, то на сей раз грала деколи слабше від першого концерту. Гарне враження на людей зробила деклямація „На Україну“. Нічого прошла „Разрита могила“. Слухачі удостоїли їх оплесками і визивали по два-три рази, повторяти або відтворювати нові твори.

Полонений Марко Спиридонович Митаксополів помер на катар легких у воєнній лазареті, в 1916 р. 21-го лютого в 3 годині дня.

Покійний 161 Александропольського полка 2 ротн. ур. 12 жовтня 1883 р. походив з таврійської губ. фєдосійського уїзду, Андрійвського повіту, села Дорти. Покійний був парубком, оставив у живих: батька, матір. 3 брата 3 сестри 2 братів на війні. Покійний був по ремеслу коваль. Абсолютно не мав своєї власности, і за все время полону не получив ніяких вістей від родини.

Полонений Лука Іванович Пугач, 185 Башкадікларевського полку помер в лазареті сього табору на сухоти легких 25 лютого в 9 годині вечером 1916 р. род 17 жовтня 1895 р.

Покійний Катеринославської губ. того—же повіта, Томахинської громади, села Томахн. жонатий мав ідну дитину, трьох братів. Отець мати живі, заняті хліборобством, на землі 40 десятин.

Полонений Лука Лукіянович Коваль, 165 луцького полку, Юрковецької громади, села Гежуринці помер в таборівім лазареті на сухоти легких. 1916 р. 24 го лютого в 8 й годині рано. Покійний був парубком, батько і мати померли, осталось 3 братів 2 на війні, на всю семью мали 6 десятин землі род. 1885 р. 7 лютого. Покійний був старший унтер-офіцер на війні, получив фельдфебеля, будучи в запасі служив служителем в Київі в воєній школі В таборі був приділен до 3 батал. 7 компанії.

Полонений Стефан Дмитрієвич Демиденко. 316 пол. 9 р. помер в таборівім (с/т) лазареті на сухоти легких 25 лютого 2 години дня 1916 р. Покійн. Чернігівської губ. Сосницької волости, Балетовської громади. хутор Ольгодорф. род. в 1887 р. Покійний був жонатий, оставив жінку, хлопця; отець мати і сестра живі, 3 брата всі три на війні, занятс всего гуртка хліборобство, землі 14 десятин. За все время полону від родини ні получав ніяких вістей.

Полонений 35 Брянського полка 5 ротн. Григорій Степанович Усик, помер на сухоти легких у воєнній лазареті в 1916 р. 20-го лютого в 2 годині дня. Походив з Полтавської губ. Кобилянського уїзду Куліковського повіту, села Пашенкова-Балка (ур. 2-го Листопада, 1892 р. Покійний був парубком, оставив в живих гурток семейства: батька, матір, 5 братів 2 сестри, з тих 2 братів на війні.

Покійний був хлібороб, маєтку мали на всіх 10 десятин землі. В таборі приділен був до 2-го, Батал. 8 компанії.

Пером вам земля, покійні земляки, що лягли головами не за Україну, а за чуже добро на далекій чужині. „Ви жертвою впали“...

До сего числа додаємо новий плян праці в університеті, в школі і в організаціях та відозви новозаснованих Вишних національних курсів ім. Т. Шевченка та „Запорожської Січи“

У В А Г А!

Все і всюди пишеть по своїому, по українськи. За пів години кождий може навчитися по своїому читати й писати. Хіба це тяжко? Гляньте: П се не руське І, а вимовляється твердо так менче більше, як руське Ы. І читається як руське П. Е вимовляється твердо як руське э; за те є вимовляє ся мняко: ї це мняке і, н. пр. мої, твої, читається мої, твої. Твердого знаку не пишеть ся, бо він ненотрібний.

З друкарні Союзу Визволення України.